

Jan-Åke Persson
Projektledare
jan-ake.persson@trelleborg.se

Tekniska nämnden

Regelverk för hållbar dagvattenhantering

Antagen i TN 2018-06-13

Syfte:

Dokumentets syfte är att utgöra ett internt förvaltningsövergripande regelverk för en hållbar dagvattenhantering i Trelleborgs kommun.

Övriga dokument:

Detta regelverk utgör komplement till gällande lagstiftning och andra kommunalt fastställda dokument. Vid detta dokument fastställelse utgjorde följande dokument underlag:

- EU:s ramdirektiv för vatten 2000-10-23
- Lagen om allmänna vattentjänster 2007-01-01
- Allmänna bestämmelser för brukande av den allmänna vatten- och avloppsanläggningen, ABVA, 2009-01-01
- Tilläggsbestämmelser till ABVA, 2009-01-01
- VA-plan antagen i KF 2014-2018
- Dagvattenpolicy antagen i KF 2012-09-19
- Regionala och lokala miljömål
  - o Hav och inlandsvatten i balans
  - o Natur och landsbygd i levande mångfald
  - o Giftfri och god livsmiljö

Ansvarsfördelning

Fördelning av ansvar inom den kommunala organisationen för frågor knutna till regelverket framgår av dokumentet.

Teknisk chef har i uppdrag att årligen sammankalla representanter för samtliga berörda avdelningar för uppföljning, utvärdering och eventuell uppdatering av regelverket. Inom varje punkt bör de utpekade ansvariga avdelningarna gemensamt komma fram till hur arbetet inom punkten ska samordnas. Vem som har samordningsansvar för respektive punkt bestäms i samband med årlig uppföljning.

Indelning

Regelverket har följande indelning:

1. Kvantitet:

Frågor rörande skyfall och dagvattenavledningskapacitet med syfte att minimera problematik kring översvämningar.

2. Kvalitet:

Punkter som avser att minimera föroreningsmängder i dagvatten innan det når recipient.

3. Gestaltning:

Punkter för att uppnå multifunktion på dagvattenanläggningar genom att de, förutom att ha en VA-funktion, även skapar ett estetiskt mervärde i närmiljön, bidrar till biologisk mångfald, skapar intresse och ansvarskänsla för vatten bland medborgarna.

Regelverk

1.	Kvantitet
1.1	Fördröjning och avledning dagvatten
1.1.1	<p>Kommunen ska verka för att i så hög grad som möjligt minimera dagvattenavledning genom att främja lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD).</p> <p>Utförare: TF Avd Gata, TF Avd Park, SBF Avd Plan (planfrågor), SBF Avd Bygg, Mät och karta (bygglovsfrågor).</p>
1.1.2	<p>Öppen dagvattenavledning och flödesutjämning i dammar ska eftersträvas innan avledning sker vidare i ledningsnät.</p> <p>Utförare: TF Avd Gata, TF Avd VA, TF Avd Park, SBF Avd Plan (planfrågor), SBF Avd Bygg, Mät och karta (bygglovsfrågor).</p>
1.2	Kapacitet för avledning av dagvatten och åtgärder för att motverka skador vid skyfall
1.2.1	<p>De allmänna dagvattenledningarna skall dimensioneras för att omhänderta och avleda dagvatten för regn med återkomsttid, enligt nedan, så att dämning inte överstiger markytan.</p> <p>För olika typer av områden gäller följande:</p> <p>Områden inom befintliga dagvattensystem / befintlig bebyggelse: 10 år.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nya dagvattensystem / nya bebyggelseområden för gles bostadsbebyggelse: 10 år. - Nya dagvattensystem / nya bebyggelseområden för tät bostadsbebyggelse: 20 år. - Nya dagvattensystem / nya bebyggelseområden för centrum och affärsområden: 30 år. <p>Regnvolym multipliceras med klimatfaktor 1,25.</p>

	Utförare: TF Avd VA.
1.2.2	I detaljplanearbete skall risken för översvämningar i samband med skyfall beaktas, dvs när regnmängderna överstiger de volymer som VA-huvudmannen ansvarar för. För att minimera risken för att byggnader och anläggningar skadas i samband med skyfall, skall markanvändningen regleras i detaljplan. Utförare: SBF Avd Plan.
1.2.3	Höjdsättning av markytor ska i samband med nybyggnad eller ombyggnad regleras och utformas så att vatten, i samband med skyfall som överstiger VA-huvudmans ansvar, avleds på markyta så att skada på byggnader och översvämningsskänsliga anläggningar minimeras. Utförare: TF Avd VA, TF Avd Proj, TF Avd MEX, SBF Avd Bygg, Mät och karta.
1.3	Flödesutjämningsanordningar
1.3.1	Flödesutjämningsanordningar ska i normalfallet placeras inom allmän platsmark och ingå i allmän VA-anläggning (tillhöra VA-huvudman). Utförare: TF Avd VA och SBF Avd Plan.
1.3.2	Investeringar i flödesutjämningsanordningar ska bekostas av exploatör då det är en förutsättning för genomförande av detaljplanen. Utförare: TF Avd MEX.
1.3.3	VA-huvudman ansvarar för och bekostar drift, underhåll och framtida förnyelseåtgärder för de delar av flödesutjämningsanordningar som ligger inom VA-huvudmans ansvar. Utförare: TF Avd VA.
1.4	Översiktsplanearbete
	Vid upprättande av nya översiktsplaner ska ingå att utreda och tydliggöra stråk där ytvattenflöden uppstår på markytan i samband med skyfallssituationer. Detta ska i sin tur utgöra underlag för planering av markanvändning. Utförare: SBF Avd Plan.
1.5	Detaljplanearbete
1.5.1	Vid framtagande av ny detaljplan ska alltid en dagvattenutredning utföras för att belysa avvattningsfrågor. I detta arbete ska skyfallskartering utgöra ett underlag. Dagvattenhanteringen skall belysa dels hur dagvattenmängder hanteras inom VA-huvudmannens ansvar och dels hur dagvatten kommer att hanteras när dagvattenmängderna överskrider VA huvudmannens kapacitet (vid skyfall). Dagvattenutredningens syfte ska vara att: <ul style="list-style-type: none"> - Klarlägga befintliga dagvattenförhållanden. - Föreslå utformning för att uppnå säker dagvattenfunktion inom aktuellt detaljplaneområde. Som exempel kan dagvattenutredning föreslå nivåsättning av markytor som

	<p>säkerställer ytvattenstråk där dagvattenflöden kan avledas utan att byggnader och värdefulla anordningar skadas.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Föreslå utformning som säkerställer att risken för översvänningsolägenheter, med anledning av planerad detaljplan, inte ökar för omkringliggande områden. <p>Risker för att recipient kan påverkas negativt ska belysas i dagvattenutredning.</p> <p>Utförare: TF Avd Proj och SBF Avd Plan.</p>
1.5.2	<p>Dagvattenutredning ska beställas och bekostas av planbeställaren.</p> <p>Utförare: TF Avd MEX och SBF Avd Plan.</p>
1.5.3	<p>Flödesutjämningsanordningar och öppna dagvattenavledningssystem ska i normalfallet utföras inom allmän platsmark och i detaljplan beredas erforderliga ytor för ändamålet. Syftet ska tydligt framgå i detaljplan.</p> <p>Utförare: TF Avd VA, TF Avd Proj och SBF Avd Plan.</p>

2.	Kvalitet
2.1	<p>Åtgärder för att minska föroreningsmängder i dagvatten ska utföras av VA-huvudman i allmän VA-anläggning då tillstånd, dom eller föreläggande kräver det.</p> <p>VA-huvudman ska verka för att uppnå eller upprätthålla en god ekologisk och kemisk status på recipienten då behov föreligger.</p> <p>Utförare: TF Avd VA.</p>
2.2	<p>Det är fastighetsägares och verksamhetsutövars ansvar att dagvattnet inte är förorenat då det avleds till recipient eller allmän dagvattenanläggning.</p> <p>Utförare: TF Avd VA, SBF Avd Bygg, Mät & Karta och SBF Avd Miljö.</p>
2.3	<p>Vid nybyggnation och renovering av befintligt dagvattennät utreds möjligheten att förse ledningsnät med tömningsbart slamfång.</p> <p>Utförare: TF Avd VA.</p>
2.4	<p>Slamfång i dagvattenbrunnar placerade i hårdgjorda parkerings- och uppställningsytor på kvartersmark samt hårdgjorda ytor inom allmän platsmark töms minst en gång inom ett två-årsintervall.</p> <p>Utförare: TF Avd Gata, TF Avd Park, Serviceförvaltningen, Kultur- och fritidsförvaltningen.</p>
2.5	<p>Hårdgjorda parkerings- och uppställningsytor inom kvartersmark större än 400 m² samt hårdgjorda ytor inom allmän platsmark sopas minst en gång/år. Huvudgator sopas minst två gånger/år.</p>

	Utförare: TF Avd VA, TF Avd Gata, TF Avd Park, SBF Avd Miljö och Serviceförvaltningen.
2.6	Nyanlagda eller ombyggda hårdgjorda parkeringsytor för mer än 50 fordon förses med oljeavskiljare innan dagvatten avleds till kommunalt dagvattennät. Utförare: TF Avd VA, TF Avd Gata, TF Avd Park, SBF Avd Miljö och Serviceförvaltningen.
2.7	För verksamhetsutövare och fastighetsägare där risken för negativ miljöpåverkan via dagvattenavledningen bedöms föreligga ska Samhällsbyggnadsförvaltningen utöva tillsyn. Utförare: SBF Avd Miljö.
2.8	VA-huvudman ska bevaka VA-abonnenter och verksamhetsutövare där risk för negativ miljöpåverkan via dagvattenavledningen bedöms föreligga. Utförare: TF Avd VA.
2.9	VA-huvudman ska vara kunskapsbärare i ambitionen att uppnå/upprätthålla en god dagvattenkvalitet och ha det övergripande ansvaret att över tiden följa utvecklingen av kvalitén på dagvattnet som passerar egna anläggningar. Utförare: TF Avd VA.
2.10	Beslut ska fattas från fall till fall huruvida, och på vilket sätt, en åtgärd eller investering för att minska föroreningsmängd i dagvatten ska följas upp. Uppföljning av åtgärder där man känner osäkerhet om åtgärdens utfall ska prioriteras högre än tidigare välbeprövade åtgärder. Utförare: TF Avd VA.
2.11	Möjligheter att erhålla externa bidrag från exempelvis staten eller EU ska bevakas. En investering eller åtgärd ska övervägas när externa bidrag kan erhållas. Utförare: TF Avd VA, SBF Avd Miljö, KLF Hållbar utv och KLF EU-samordnare.

3.	Gestaltning
3.1	Gestaltning av dagvattenanordningar Med utgångspunkt från dagvattenanordningars funktion och syfte ur en VA-försörjningssynpunkt ska möjligheter till multifunktion nyttjas för att skapa mervärde i form av:
3.1.1	Estetiskt tilltalande utformning.

	Utförare: TF Avd Gata (gatumiljö), TF Avd Park (parker) och SBF Avd Plan (planfrågor).
3.1.2	Fritidsändamål vid torrlagd anläggning. Utförare: TF Avd Park (parker), Kultur- och fritidsförvaltningen och SBF Avd Plan (planfrågor).
3.1.3	Bidraga till biologisk mångfald. Utförare: TF Avd Park, SBF Avd Miljö och KLF Hållbar utv.
3.1.4	Minska föroreningsmängder i dagvattnet. Utförare: TF Avd VA och SBF Avd Miljö.
3.1.5	Skapa ett ökat intresse, engagemang och kunskap om vatten och miljö hos medborgaren. Utförare: TF Avd Gata (gatumiljö), TF Avd Park (parker), TF Avd VA, SBF Avd Plan (planfrågor), SBF Avd Miljö och KLF Hållbar utv.
3.2	Investeringar i gestaltningsåtgärder av dagvattenanordningar Investeringar i dagvattenanordningars funktion utöver VA-huvudmannens ansvar ska i:
3.2.1	samband med exploatering/nybyggnation finansieras av exploatören. Utförare: TF Avd MEX.
3.2.2	befintliga allmänna parker finansieras av avdelning Park. Utförare: TF Avd Park.
3.2.3	befintliga kommunala gatu- och vägområden finansieras av avdelning Gata. Utförare: TF Avd Gata.
3.3	Drifts- och underhållsansvar av öppna dagvattenanordningar Drifts- och underhållsansvar av öppna dagvattenanordningar fördelas enligt följande:
3.3.1	VA-huvudman bekostar och ansvarar för drift av våtvolum (normalvattenyta) och vattenförande anordningar. Utförare: TF Avd VA.
3.3.2	Avdelning Park bekostar och ansvarar för drift av de delar av anordningarna som ligger ovan normalvattenytan då dagvattenanläggningen ligger inom parkmark. Utförare: TF Avd Park.
3.3.3	Avdelning Gata bekostar och ansvarar för drift av de delar av anordningarna som ligger ovan normalvattenytan då dagvattenanläggningen ligger inom gatumark. Utförare: TF Avd Gata.

3.4	Säkerhet Skydd mot barnolycksfall ska beaktas vid öppna dagvattenanläggningar. I närheten av där barn vistas ska dagvattenanläggningar utformas så att säkerhetskraven uppfylls. Följande kriterier ska uppfyllas:
3.4.1	Vattendjup för normalyta uppgår till $\leq 0,2$ meter den första metern från strandkant. Utförare: TF Avd VA.
3.4.2	Normalslänthlutningar inte är brantare än 1:5. Undantag gäller för lokala punkter vid exempelvis in- och utlopp som då förses med klättringsbart erosionsskydd. Utförare: TF Avd Gata, TF Avd VA och TF Avd Park.
3.4.3	In- och utlopp med dimension $\geq 0,3$ meter förses med galler. Utförare: TF Avd VA.
3.4.4	Slänter och botten närmast strandkant som ständigt eller under viss tid står under vatten ska ha ett skikt av bergkrossmaterial då befintliga jordarter medför risk för att personer sjunker ner och fastnar på slänter/botten. Utförare: TF Avd Gata, TF Avd VA och TF Avd Park.
3.4.5	Brunnslock ska ha låsfunktion alternativt vara så pass tunga att de inte kan öppnas av barn. Utförare: TF Avd VA.

Ansvariga

Förkortningarna efter ”Utförare:” betyder följande :

KLF Hållbar utv   = Kommunledningsförvaltningen avdelning Hållbar utveckling

Kultur- och fritidsförvaltningen

SBF avd Bygg, Mät & karta   = Samhällsbyggnadsförvaltningen avdelning Bygg, Mät & karta

SBF avd Miljö   = Samhällsbyggnadsförvaltningen Miljöavdelningen

SBF avd Plan   = Samhällsbyggnadsförvaltningen Planavdelningen

Serviceförvaltningen

TF Avd Gata	= Tekniska förvaltningen Gatuavdelningen
TF Avd MEX	= Tekniska förvaltningen Mark- och exploateringsavdelningen
TF Avd Park	= Tekniska förvaltningen Parkavdelningen
TF Avd Proj	= Tekniska förvaltningen Projektavdelningen
TF Avd VA	= Tekniska förvaltningen Vatten- och avloppsavdelningen

Begreppsförklaringar

Allmän dagvattenanläggning:

Dagvattenanordning som tillhör VA-huvudman. Allmän dagvattenanläggning kan bestå av underjordiska ledningssystem men även av öppna ytvattensystem såsom diken, dammar och dylikt.

Allmän platsmark:

Mark som i detaljplan redovisas som allmän plats. Kan utgöras av gata, väg, park, torg eller ett annat område som enligt en detaljplan är avsett för ett gemensamt behov.

Allmän VA-anläggning:

En VA-anläggning över vilken en kommun har ett rättsligt bestämmande och som har ordnats och används för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster. En allmän VA-anläggning tillhör VA-huvudman.

Avrinningsstråk:

Stråk inom ett område där vatten tillåts rinna på ytan i samband med regn eller snösmältning.

Dagvatten:

Ytligt avrinnande regn- eller smältvatten.

Detaljplan:

Plan genom vilken samhället, efter prövning av vad som är lämpligt, styr hur mark får användas och vilka byggnader eller anläggningar som får finnas. Regleras av Plan- och bygglagen (2010:900).

Dämningsnivå:

Den nivå till vilken fri vattenyta kan stiga i aktuell punkt. Som exempel kan nämnas att då en ledning har en dämningsnivå som ligger högre än den egna ledningshjässan, så innebär det att vattnet i en anslutande ledning eller i brunn kan stiga till den nivå som motsvarar dämningsnivån.”

Exploator:

Avser normalt en byggherre eller fastighetsägare som ansvarar för att utveckla (exploatera) mark eller fastighet, vanligtvis med ny bebyggelse. Privat aktör, kommunen själv men även annan offentligt ägd organisation kan vara exploator.

Flödesutjämningsanordning:

Anordning för tillfällig fördröjning/flödesutjämning av avrinnande vatten.

Infiltration:

Inträngning av vätska i poröst eller sprickigt material, tex vattens inträngning i jord eller berg.

LOD:

Lokalt Omhändertagande av Dagvatten. Innebär att dagvatten tas om hand där det bildas, exempelvis genom att det används för bevattning, infiltreras i marken eller dylikt.

Multifunktion:

I detta dokument avser begreppet att dagvattenanläggning förutom att ha en funktion för den allmänna VA-försörjningen även har annan funktion såsom parkanläggning, vandringsstråk, bevattningsanläggning, konstanläggning, rekreationsområde och dylikt.

Recipient:

Sjö, å eller hav som dagvatten avleds till.

Skyfall:

Mycket högentensiv nederbörd som enligt vanligt förekommande definition uppgår till minst 50 mm på en timme eller minst 1 mm på en minut.

Skyfallskartering:

Redovisning i kartbild av ytavrinning och djupområden kopplade till skyfall.

Skyfallsplan: Långsiktig och konkret plan för hur samhället ska rustas för att motverka olägenheter i samband med skyfall.

Svenskt Vatten:

Branschorganisation för Sveriges vattentjänstföretag / Sveriges VA-huvudmän.

Utjämningsmagasin:

Magasin för tillfällig fördröjning/flödesutjämning av avrinnande vatten.

VA-abonnet:

Avser i detta dokument fastighet som är ansluten till allmän VA-anläggning och att fastighetsägare därmed är kund hos VA-huvudman.

VA-huvudman:

Den som äger en allmän VA-anläggning, inom Trelleborgs kommun Tekniska förvaltningen avdelning VA.

Verksamhetsutövare:

Avser i detta dokument den som har den faktiska och rättsliga rådigheten för en verksamhet. Som exempel kan nämnas industrier, väghållare eller VA-huvudman. Verksamhetsutövare behöver inte nödvändigtvis vara fastighetsägare.

Återkomsttid:

Tidsintervall (i medeltal, sett över en längre tidsperiod) mellan regn- eller avrinningstillfällen för viss given intensitet och varaktighet. Angivet tidsintervall speglar ungefärligen hur ofta händelsen i medeltal inträffar.

Öppen dagvattenavledning:

Avser i detta dokument avledning dagvatten på markyta eller i öppna diken, kanaler och dammar till skillnad mot slutna/underjordiska system såsom ledningar och tunnlar.

Översiktsplan:

Plan som ska ge långsiktig vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas samt om hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras. Omfattar normalt större områden och är mindre detaljerad än detaljplaner. Regleras av Plan- och bygglagen (2010:900).